

Minulleko COLLIE?

Ohjeita pennunostajalle
ja rotua harkitsevalle

Suomen Collieyhdistys ry

Alkusanat

Tämän koosteen tarkoitus on kertoa sinulle collieista rotuna ja antaa neuvoja pennun hankintaan. Kurkistamme rotujen historiaan ja siihen, miltä koirien pitäisi näyttää. Käymme läpi rodulle tyypilliset viat ja sairaudet, sekä koirille tehtäviä terveystarkastuksia avaten tuloksien tulkintaa. Kerromme rodun luonteesta ja pyrimme antamaan vinkkejä, mihin kiinnittää huomiota juuri sinun tarkoituksiisi sopivinta pentua etsiessä.

Tervetuloa tutustumaan maailman parhaisiin rotuihin!

Jokaisella rodulla on rotumääritelmä, rakennuspiirros, joka kertoo millainen kyseisen rodun edustajan pitäisi olla. Pitkäkarvaisten collieiden rotumääritelmä kuvaa collien olevan erittäin kaunis, sopusuhtainen koira, joka on levollisen omanarvontuntoinen. Sileäkarvaisten kerrotaan olevan älykkäitä, valppaita ja toiminnanhaluisia. Kumpikaan rotu ei saa olla millään lailla karkea tai kömpelö. Collieilla pää ja ilme ovat tärkeitä antaen roduille niiden ominaisen, helposti tunnistettavan piirteen. ”Collie ilman collien päätä ja ilmettä on vain koira.”

**Tarkemmat
tiedot rotu-
määritelmistä
löytyvät
yhdistyksen
sivuilta**

Ulkomuoto

Rotumääritelmän mukaan urosten koot ovat 56 cm ja 61 cm välillä, narttujen puolestaan 51-56 cm. Painoissa päästään uroksilla 20,5-29,5 kg ja nartuilla 18-25 kg tietämiin. Sukulinjojen välillä on kokoeroja.

Korvien osalta rotumääritelmä sallii vain kärjistään eteenpäin taipuneet korvat. Korvamuoti vaihtelee rotumääritelmän kuvaamista taittokorvista kevyisiin, pystyihin ja jopa luppakorviin. Oikeanlaiset korvat ovat edellytys vain näyttelyharrastukselle, arjessa pärjää monenlaisilla korvilla.

Rotumääritelmä on aina kuvaus täydellisestä, aikuisesta yksilöstä ja kirjoitettu uroksesta. Collieiden rotumääritelmät kuvaavat kaikilla tavoin keskivertoa koiraa ilman minkäänlaisia liioiteltuja piirteitä.

Monipuolinen kaveri

Collieiden aivan alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut paimenkoira. Sileäkarvaisten keskittyessä enemmän nautoihin ovat pitkäkarvaisten esivanhemmat paimentaneet lampaita. Osa silloin tärkeistä ominaisuuksista on löydettävissä edelleen tämän päivän koirista. Paimenkoirana colliet ovat hyvin omiin ihmisiinsä ja perheeseensä sidottuja ja toimivat mielellään ihmisen kanssa.

Rodut ovat monipuolisia: keskivertokoirina ne soveltuvat monipuolisesti harrastukseen, mutta ovat myös loistavia perhekoiria. Harrastuksista näyttelyt ovat suosituimpia, mutta agility, toko, rally-toko ja palveluskoiralajit ovat myös hyvin suosittuja. Collieiden kanssa harrastetaan kuitenkin lähestulkoon lajia kuin lajia: paimennusta, vesipelastusta, verijälkeä (MEJÄ), koiratanssia... Ovatpa jotkut kokeilleet collieta myös metsästyskaverina.

Colliet ovat kuitenkin collieita, eivät käyttölinjaisia saksanpaimenkoiria, malinoiseja tai edes bordercollieita. Harrastusten osalta kannattaa miettiä mitä haluat harrastaa ja millä tasolla, mitkä ovat omat vaatimuksesi esimerkiksi koiran suoritustasolle, mikäli haluat kilpailla. Keskustele näistä ajatuksista kasvattajan kanssa rehellisesti. Myös siitä, mikäli harrastaminen ei kiinnosta sinua millään tavalla.

Erinomainen koira kaupunkiin / lapsiperheeseen

Harrastusrintaman monipuolisuuden lisäksi colliet ovat erinomaisia koiria myös kaupunkiympäristöön. Vaikka rodut ovat aktiivisia ja liikunnallisia, ei niiden elämä kaadu, mikäli ympärillä ei ole hehtaareja maata ja lammasmaata kaitsettavaksi. Rodut ovat sopeutuvaisia muuttuviin tilanteisiin, eikä esimerkiksi omistajan kaatuminen sairastuoteelle toiviksi aiheuta koko asunnon remontointia.

Lapsiperheissä collien ystävällisyys ja pitkämielisyys on valtti ja vahvuus. Kuten aina, vaihtelua on, mutta pääasiassa colliet pitävät lapsista ilman kastiketta ja suhtautuvat perheen juniorijäseniin hyvin. Collie on myös erinomainen kaveri teini-ikäiselle ja lähtee mielellään mukaan monenlaisiin seikkailuihin, mutta toisaalta kuuntelee väsymättä sydänsurut. Peruskasvatus on kuitenkin ehdoton, niin koirille kuin lapsille, parhaan yhteisen sävelen syntymiseksi.

Historia

Collie on peräisin Skotlannista, jossa sen juuret paimenkoirana ovat hyvin vanhat. Brittein saarilla paimenet tarvitsivat koiraa, joka kestävän rakenteensa ansiosta pystyi työskentelemään pitkiä päiviä. Saarten kosteiden sääolosuhteiden vuoksi koiran karvan täytyi olla tiheää, hyvin suojaavaa

ja vedenpitävää. Koiran luonteen tuli olla lempeä, se ei saanut olla aggressiivinen tai pelokas. Brittiläisten paimenkoirarotujen syntyhistoria on kuitenkin hämärän peitossa, sillä tavallisten ihmisten apuna toimivista paimenkoirista ei ole pidetty kirjaa yhtä hyvin kuin esimerkiksi aatelisten metsästyskoirista. Brittiläisten paimenkoirarotujen ulkomuotojalostus alkoi, kun kuningatar Victoria

kiinnostui roduista. Ensimmäisen pitkäkarvaisen collien rotumääritelmän kokosi The Collie Club, joka perustettiin vuonna 1881.

Suomeen ensimmäiset pitkäkarvaiset colliet saapuivat 1900-luvun alussa ja sileäkarvaiset colliet 1970-luvulla.

**Enemmän
rotujen
historiasta
yhdistyksen
sivuilta**

Luonne

Rotumääritelmien mukaan colliet ovat ystävällisiä eivät vähääkään hermostuneita tai aggressiivisia. Pitkäkarvaisten collieiden mainitaan vielä erikseen olevan iloisia ja aktiivisia tullen hyvin toimeen lasten sekä toisten koirien kanssa. Sama kuvaus sopii myös sileäkarvaisiin.

Varsinkin pitkäkarvaisten collieiden maine on edelleen Lassie –buumin jälkimaininkeja. Lassie-koirien mennessä kaupaksi pennutettiin kaikki mahdollinen, eikä luonteisiin kiinnitetty samanlaista huomiota kuin nykyisin. Vanhat mielikuvat haihtuvat kuitenkin hitaasti ja monilla tuolloin -60 ja -70 – luvuilla collieita kohdanneilla on muistissa luonteet, jotka ovat tänä päivänä onneksi hyvin harvassa.

Kysymyksiä ja uskomuksia

Onko vanhemmilla väliä?

On. Kun valitset pentuetta, kiinnitä huomiota vanhempien luonteisiin. Isään pääsee harvemmin tutustumaan, mutta sen luonteesta voi kysyä rohkeasti. Emän tulisi olla tavattavissa mennessäsi katsomaan pentuja ja erityisesti sen luonne on tärkeä. Emä antaa käytöksellään mallia pennuilleen niiden ensimmäisinä elinviikkoina. Collieita luonnetestataan kohtalaisen paljon ja luonnetestin lisäksi käytössä on myös MH-kuvaus. Näiden testien lisäksi koirien harrastustulokset kertovat myös luonteista. Kaikki nämä tulokset ja tiedot ovat näkyvissä suomalaisten koirien osalta Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä.

”Rodun kuuluu olla pidättyväinen” – urbaanilegenda

Collieiden luonnetta kuvataan usein pidättyväiseksi tarkoittaen, että colliet eivät välttämättä ole kiinnostuneita tai eivät välitä vieraista ihmisistä. Kyseistä kuvausta ei ole enää aikoihin ollut collieiden rotumääritelmässä, joten kyseessä on vanha mielikuva. Pitkäkarvaisten kohdalla puhutaan nykyisin omanarvontunnosta, jota ei missään tapauksessa tule sekoittaa arkuuteen. Arka koira ei ole omanarvontuntoinen. Arka koira on pelokas ja sen reaktiot johtuvat pelosta. Koira voi haukkua, pyrkiä pakoon ja väistää ihmistä. Koira voi olla hermostunut ja se stressaantuu helposti. Stressaantuminen näkyy esimerkiksi voimakkaana läähättämisenä. Pelokas koira voi pelätä esimerkiksi lattioita, erilaisia alustoja, ääniä ja hankalimmillaan pelokkuus voi hankaloittaa arkielämää. Koira voi myös mennä tilaan, jossa se ei vastaanota mitään ärsykejä ympäristöstään ja siten vaikuttaa reippaammalta kuin onkaan. Tällaisen koiran tunnistat siitä, että se ei reagoi yllättäviin tapahtumiin ympäristössään. Rohkea koira ei siis välttämättä ole se, joka ei mitenkään reagoi mihinkään.

Omanarvontuntoisuus voi sen sijaan ilmentyä esimerkiksi välinpitämättömyytenä vieraita ihmisiä kohtaan. Kun seuraat tarkasti koiran reaktioita, on helppo huomata pelottaako koira vai eikö sitä vain kerta kaikkiaan kiinnosta vieraiden ihmisten kanssa seurustelu. Erilaisia pelkoja ja epävarmuuksia esiintyy roduissa jonkin verran, mutta äärimmäisen arkoja koiria on onneksi varsin vähän. Koska tutkimuksissa on todettu arkuuden olevan voimakkaasti periytyvä ominaisuus, pitäisi arkojen koirien käyttöä jalostukseen välttää.

Pennunostajana myös sinä voit vaikuttaa siihen, että arkojen koirien pennuille ei olisi markkinoita: luonteista kannattaa puhua kasvattajan kanssa ja selvittää, että olette samoilla linjoilla luonneasioista ja ymmärrätte esimerkiksi käytetyt termit samalla tavalla. Myöskään pienten pentujen ei kuulu piiloutua vieraita ihmisiä tavatessaan. Kaikki eivät ole yhtä avoimia, mutta lyhyen tutustumishetken jälkeen pentujen pitäisi pystyä puuhastelemaan vapautuneesti myös vieraiden läsnä ollessa.

Kysy kasvattajalta myös miten vanhemmat ja sukulaiset suhtautuvat erilaisiin pintoihin. Collieissa, kuten monessa muussakin rodussa ympäri maailmaa, esiintyy satunnaista alusta-arkuutta, joka voi vaikeuttaa koiran arkielämää. Periytyminen ei ole aivan yksioikoista ja yllätyksiä saattaa tulla aina, mutta asiasta on hyvä puhua. Kyseessä ei ole toivottava ominaisuus eikä asiaa saa lakaista sellaisena maton alle.

Yhteisymmärrys luonteesta

Luonteesta keskusteltaessa tulisi panostaa siihen, että molemmat osapuolet ymmärtävät mitä toisen ”hyvä luonne” tarkoittaa. Tämä vaihtelee suurestikin harrastajien ja kasvattajien välillä, ja pennunostajilla on omat toiveensa luonteen osalta. Kertomalla ja kuvailemalla mitä itse toivoisi koiraltaan, mahdollisuudet saada se omaan elämään parhaiten istuva koira kasvaa. Kasvuympäristökin muovaa osaltaan, joten koira on aina perimänsä ja ympäristönsä lopputulos. Muistettava on sekin, että kaikista koirista ei ole aina harrastuslajien huipulle.

Värilläkin on väliä

Euroopassa rotumääritelmät hyväksyvät kolme eri väriä: soopeli, tricolour ja blue merle. Toivottavaa on, että valkoista esiintyy kaulurina, rinnassa, jaloissa sekä hännän päässä. Lisäksi päässä voi olla valkoinen piirto.

Kahta merle-väristä koiraa ei saa yhdistää ja tällaisia pentuja ei rekisteröidä. Merlekoiran partnerin tulee olla joku muu kuin merle, ja mikäli parituskumppanina on soopeli, tulee pentueeseen syntyvät soopelit geenitestata merlegeenin osalta.

Värvirheet

Satunnaisesti pentueisiin syntyy ns. värvirheellisiä pentuja, kuten valkovoittoisia tai merlejä, joiden pääväri on musta. Värvirhe ei tee koirasta sairasta tai viallista, mutta voivat vaikuttaa näyttelymenestykseen.

Terveysten ja luonteen osalta värillä ei ole merkitystä. Ei ole todistettavaa näyttöä, että tietyn väriset olisivat aggressiivisempia tai toisen värisillä lonkkatulokset olisivat heikompia. Nämä asiat ovat seurausta muusta kuin koiran turkin väristä.

Terveys

Kaikilla roduilla esiintyy joitakin perinnöllisiä vikoja ja sairauksia. Colliet ovat kuitenkin melko perusterveitä ja pitkäikäisiä. Molemmat rodut ovat Kennelliiton perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmassa (PEVISA) silmien, lonkkien ja kyynärpäiden osalta. Tämä tarkoittaa, että vanhemmista tulee olla astutushetkellä lonkka- ja kyynärlausunnot sekä voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Nämä tulokset ovat nähtävissä suomalaisten koirien osalta Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä. Jos näin ei ole, kannattaa kysyä asiasta tarkemmin kasvattajalta. Samoin jos pentueen isä on ulkomaalainen, terveystuloksia ei välttämättä löydy jalostustietokannasta ainakaan ennen pentueen rekisteröintiä.

Lonkat

Lonkat arvioidaan Kennelliitossa röntgenkuvien perusteella. Kuvista katsotaan lonkan rakennetta sekä mahdollisia nivelrikkomuutoksia. Arvosteluasteikko on A – E, A:n ollessa paras. Collieiden osalta PEVISA -ohjelmassa on lonkkien osalta raja-arvo. Pitkäkarvaisilla collieilla C-lonkkaiselle saa käyttää vain A- tai B-lonkkaista partneria. Sileäkarvaisilla C-lonkkaista saa käyttää vain A-lonkkaisen kanssa.

Lonkkavian vaikutus koiran elämään riippuu monista asioista. Moni huonommilla lonkilla varustettu koira on elänyt hyvän, pitkän ja kivuttoman elämän ja vastaavasti lievemmät tapaukset ovat voineet olla elämää hankaloittavia. Vaivaavaksi vika muuttuu varsinkin, jos lonkkavikaan liittyy nivelrikkoa. Pelkkä kirjain ei koira sairastuta, vaan olennaista on se, kuinka koira nivelineen pärjää.

Kennelliitto laskee kummallekin rodulle lonkkaindeksit. Laskennan monimutkainen kaavio huomioi koiran oman tuloksen lisäksi sen sukulaisten tuloksia, joten indeksiluku kertoo koiran perimästä enemmän kuin sen pelkkä oma lonkkatullos. Keskiarvoluku on 100 ja yli sadan olevat indeksiarvot ovat parempia ja alle sadan huonompia kuin keskiverto. Indeksien lisäksi laskennassa kerrotaan arvosteluvarmuusprosentti. Mitä suurempi prosentti, sen luotettavampi indeksi on. Indekseissä on otettava huomioon, että erityisesti koirien, joiden suvuissa on tuontikoiria, indeksit eivät ole kuin suuntaa antavia. Kuvattujen koirien määrän kasvu parantaa indeksien luotettavuutta, mutta niiden suhteen ei kuitenkaan olla vielä lähelläkään samaa tasoa kuin tuotantoeläimillä. Indekseihin lasketaan vain Kennelliiton jalostustietokannasta löytyvät tulokset.

**Lonkka-
niveldysplasian
arvosteluasteikko**
A - ei muutoksia
B - lähes normaali/rajatapaus
C - lievä lonkkavika
D - keskivaikea lonkkavika
E - vaikea lonkkavika

**Kyynärnível-
dysplasian
arvosteluasteikko**

- 0 - ei muutoksia
- 1 - lievät muutokset
- 2 - kohtalaiset muutokset
- 3 - vaikeat muutokset

Kyynärpäät

Kyynärät tutkitaan röntgenkuvan avulla ja kuvista pyritään etsimään erilaisia kasvuhäiriöitä. Röntgenkuva ei ole koko totuus, kyynärän ollessa hyvin monimutkainen nivel ja röntgenkuvan vain yksiulotteinen kuvaus nivelestä. Kyynärien terveys on kuitenkin tärkeää, sillä suurin osa koiran painosta on etuosalla ja toisin kuin lonkilla, kyynärillä ei ole tukenaan vahvaa lihaksistoa. Kyynärät arvostellaan asteikolla 0-3, nollan ollessa paras ja kolmosen huonoin.

Myös kyynärpäissä collieilla on PEVISA-ohjelmassa raja-arvot kyynärille. Astetta 1 huonommilla tuloksilla olevia koiria ei saisi käyttää jalostukseen ja pennut tällaisista vanhemmista rekisteröidäänkin vain EJ-rekisteriin (ei jalostukseen -rekisteri).

Silmät

Collieiden silmät tutkitaan yleisesti pentuna ennen luovutusta ja PEVISA-ohjelman mukaisesti aikuisena, yli 12 kk iässä. Pentusilmätarkastus ei ole pakollinen, mutta vakiintunut tapa kasvattajien keskuudessa ja mikäli pentuja ei ole silmätarkastettu ennen luovutusta, kannattaa kysyä syytä.

Silmätarkastuksen voi suorittaa vain silmiin erikoistunut eläinlääkäri. Tarkastuksissa tutkitaan silmät eri sairauksien osalta, myös niiden, joita rodulla ei ole tavattu. Osa sairauksista on vakavampia kuin toiset ja vikojen yleisyys vaihtelee suuresti. Osalle silmäsairauksista on kehitetty geenitesti, mutta nekään eivät poista tarvetta kliiniseen tutkimiseen muilta osin. Geenitesti testaa aina vain tiettyä sairautta tai ominaisuutta.

Collieiden ehdottomasti yleisin ”silmäsairaus” on CEA, Collie Eye Anomaly. Muutos on synnynnäinen, perinnöllinen, mutta ani harvoin koiran kannalta vakava eikä se ole etenevä. CEA:ta tavataan kaikilla colliesukuisilla roduilla ja muutos jakautuu eri vaikeusasteisiin.

Lievin ja yleisin muoto on CRD tai CH, eli suonikalvon vajaakehitys, joka EI haittaa koiraa eikä aiheuta ongelmia. Sen havaitseminen ilman eläinlääkärin erikoisinstrumentteja on mahdotonta. CRD voi peittyä silmän kehittyessä, joten pennut tulisi tarkastaa 6-8 viikon iässä CRD:n havaitsemiseksi.

Toinen aste on coloboma: pullistuma, kuoppa tai reikä näköhermon päässä. Coloboma-muutosten vaikutus koiran näkökykyyn riippuu coloboman laajuudesta ja sijainnista. Coloboman itsensä voisi ajatella yleensä lähinnä kaventavan näkökenttää ja äärimmäisissä muodoissaan aiheuttavan putkinäköisyyttä. Muutokset esiintyvät vain harvoin molemmissa silmissä samanlaisina.

Kolmas, vakavin aste on ablaatio, joka tarkoittaa verkkokalvon irtaumaa. Verkkokalvo irtautuu joko yhdestä tai useammasta kohdasta, jolloin verkkokalvo löystyy ja näkökyky heikkenee. Mikäli verkkokalvo irtoaa kokonaan, silmä sokeutuu. Ablatio johtuu usein laajasta colobomasta, mutta verkkokalvo voi irrota myös muusta syystä tai tapaturman seurauksena, jolloin kyse ei ole CEA:sta.

CEA ilmenee yleensä molemmissa silmissä, mutta silmissä voi olla erilaiset muutokset.

Isä Emä			
	TT	TS	SS
TT	TT (100 %) 100 % jälkeläisistä on terveitä.	TT (50 %) TS (50 %) 50 % jälkeläisistä on terveitä, 50 % kantajia.	TS (100 %) 100 % jälkeläisistä on kantajia.
TS	TT (50 %) TS (50 %) 50 % jälkeläisistä on terveitä, 50 % kantajia.	TT (25 %) TS (50 %) SS (25 %) 25 % jälkeläisistä on terveitä, 50 % kantajia, 25 % sairaita/alttiita.	TS (50 %) SS (50 %) 50 % jälkeläisistä on kantajia, 50 % sairaita/alttiita.
SS	TS (100 %) 100 % jälkeläisistä on kantajia.	TS (50 %) SS (50 %) 50 % jälkeläisistä on kantajia, 50 % sairaita/alttiita.	SS (100 %) 100 % jälkeläisistä on sairaita/alttiita.

Resessiivisen sairauden periytymismalli. TT=terve, TS=kantaja ja SS=sairas/altis. Koira perii kummaltakin vanhemmistaan yhden geenin. Taulukossa esitetään mahdolliset yhdistelmät.

Perinnöllinen harmaakaihi (HC)

Harmaakaihi samentaa silmän linssin joko osittain tai kokonaan. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Se esiintyy yleensä molemminpuolisesti ja johtaa sokeutumiseen, jos samentuminen on laajaa.

Kaikki silmin havaittavat samenevat silmässä eivät ole kaihia! Collieilla tavataan sarveiskalvon dystrofiaa, kansankielessä kolestraalikiteitä, jotka näkyvät samentumana silmässä.

Ylimääräiset ripset

Ylimääräiset ripset voivat aiheuttaa silmän ärsytystä ja toistuvia silmätulehduksia. Uuden silmätarkastuskäytännön myötä myös ripsidiagnoosit ovat yleistyneet. Kyseessä on useimmiten yksi tai muutama pehmeä karva, jotka eivät aiheuta oireita. Vika on kuitenkin todettu selkeästi perinnölliseksi. Silmää ärsyttävien ripsien poisto pysyvästi vaatii kirurgisen toimenpiteen.

Suurin osa ylimääräisistä ripsistä ei haittaa mitenkään koiran elämää, eikä niitä välttämättä edes huomaa olevaksi. Osalle koirista ripsistä on kuitenkin haittaa aiheuttaen silmien vuotamista ja siristelyä, vaikka ripset olisivatkin pehmeitä. Jäykät ripset voivat osuessaan silmään vahingoittaa silmän pintaa.

Mdr) eli lääkeaineyliherkkyys

Collieilla, kuten kaikilla colliesukuisilla koirilla, on yleistä lääkeaineyliherkkyys. Sen aiheuttaja on geenivirhe, joka mahdollistaa aivoveriesteren puutteellisen toiminnan tiettyjen lääkeaineiden osalta. Geenivirheelle on kehitetty geenitesti. Tunnetuin collielle vaarallinen lääke on hevosten loislääke Ivermektiini. Jo pieni määrä ainetta aiheuttaa kuoleman geenivirheellisellä koiralla. Ivermektiinin lisäksi on joukko muitakin lääkeaineita, jotka voivat aiheuttaa ongelmia käytettyinä lääkeyliherkälle koiralle. Suurin osa näistä lääkeaineista on kuitenkin korvattavissa jollakin muulla valmisteella, jos koiran tiedetään olevan lääkeaineyliherkkä.

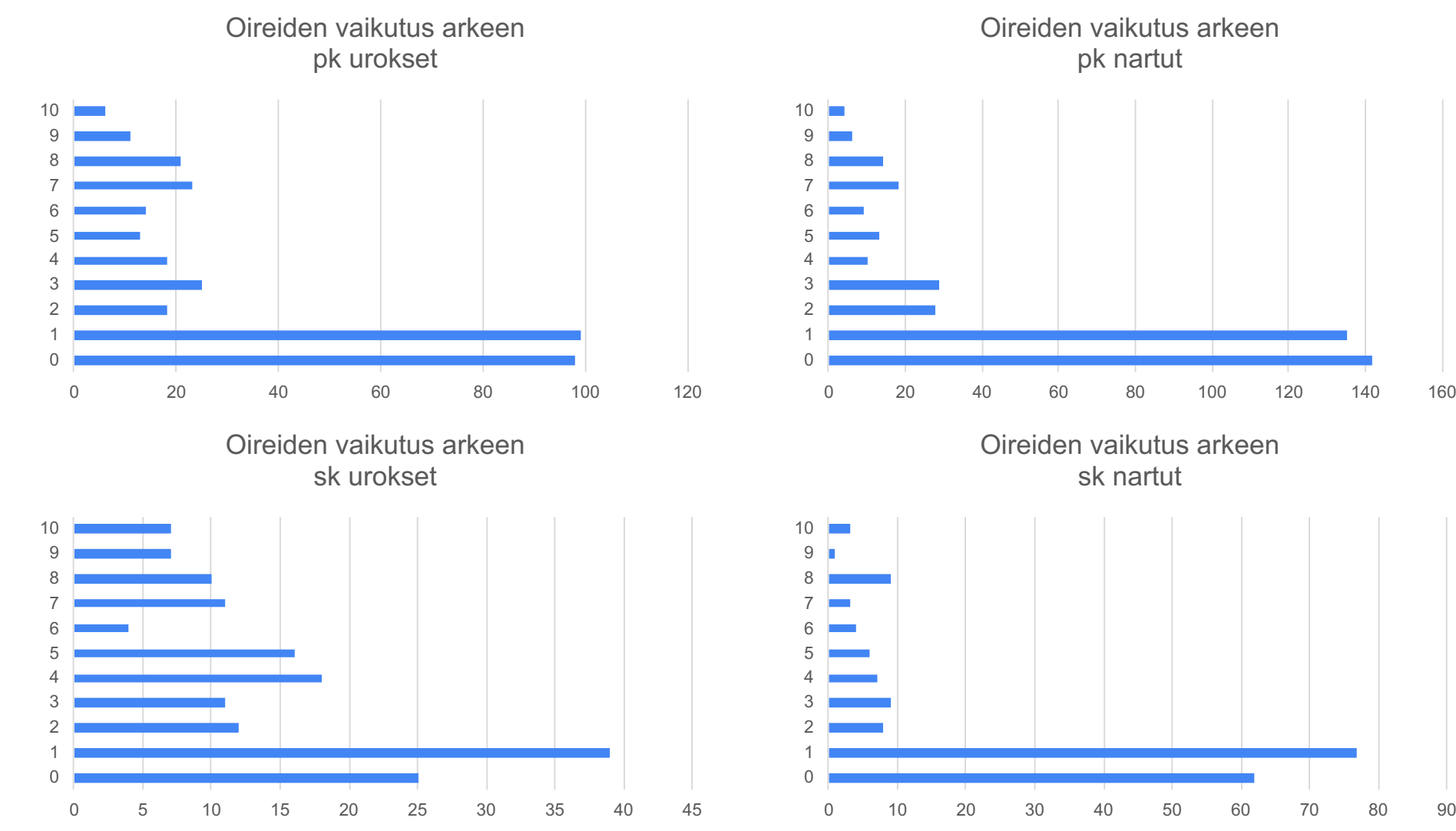
**Lista MDR1-
yliherkälle
vaarallisista
lääkkeistä löytyy
yhdistyksen
sivuilta**

Pakki sekaisin

Kaikilla koirilla on joskus vatsa sekaisin. Collieilla on kuitenkin maine herkkävatsaisena rotuna. Eläinlääkäriltä kysyttäessä maine on erittäin vankka, mutta on myös muistettava, että he näkevät vain ne sairaat ja oireilevat. Ei kuitenkaan käy kieltäminen, etteikö näitäkin yksilöitä olisi, ongelman laajuus on epäselvää. Kasvattajan kanssa kannattaa keskustella myös tästä aiheesta; onko suvussa herkkävatsaisuutta, taipumusta oireilla suolistolla? Onko kasvattajalla käsitystä syy-yhteydestä, miksi joku koira oireilee?

Vatsavaivojen vaikutus arkeen yhdistyksen 2020–2021 suorittaman kyselyn perusteella. Kysymyksessä oli kymmenportainen asteikko, jossa 1 merkitsi "ei lainkaan (en koe koiran mahaoireita ongelmallisiksi)" ja 10 "Erittäin paljon (ruokinta/koiran hoito vaatii erityishuomioita/järjestelyjä lähes päivittäin)". Huom! Kuvioiden asteikot eivät ole yhtenevät, joten kuviot eivät sinällään ole keskenään vertailukelpoisia.

Muut viat

Vaikka monia terveystuloksia löytyy jalostustietojärjestelmästä, sinne kirjataan vain määrättyjen tutkimusten tulokset. Collieillakin tavataan myös sellaisia vikoja ja sairauksia, joita Kennelliitto ei kirjaa. Tällaisten osalta pennunostajan on luotettava kasvattajan kertomaan: terveydestä kannattaa ja saa kysyä kasvattajalta kattavasti. Epilepsia, haimanvajaatoiminta, autoimmuunisairaudet ja selkärankarappeuma ovat muun muassa vikoja, joita löytyy collieilta.

Collieyhdistyksen omasta tietokannasta löytyy terveystietoja, joita ei ole Kennelliiton jalostustietokannassa, mutta ilmoittaminen SCY:n kantaan on vapaaehtoista, joten kaikkia tuloksia tietokannassa ei ole.

Kaikissa roduissa esiintyy lisäksi kivesvikaisuutta ja napatyriä. Nämä on huomioitu myös koiran myyntisopimuksessa.

**Lisä-
tietoa rodun
terveydestä ja
vioista löytyy
yhdistyksen
sivuilta**

Pehko, nahka ja mikä ihmeen pina?

Rakkaalla lapsella on monta nimeä ja harrastajien suussa pitkät rotunimet lyhenevät hyvinkin nopeasti. Sileäkarvaiset, entiseltä nimeltään lyhytkarvaiset, ovat vuosikymmeniä kulkeneet suomalaisten collieharrastajien puheissa nahkoina. Pitkäkarvaisia puhutetaan usein pehkoina, juontuen pitkäkarvaisten pitkästä turkista. Sillä ei, ainakaan toivottavasti, viitata ylisuureen turkkiin.

Pina sitten, pitkäkarvainen nahkahan se. Joskus sileäkarvaisista vanhemmista syntyy pentueeseen myös pitemmällä karvalla varustettuja pentuna, pinoja. Osalla sileäkarvaisista collieista on nahkageenin parina pitkäkarvageeni ja kun kaksi tällaista kohtaa, on tuloksena pina. Ulkonäöltään pitkäkarvainen, vaihtelevalla karvan pituudella, jonka sukulaiset ovat sileäkarvaisia.

Koiran karvoihin katsominen

Sileäkarvaisen collien turkinhoito on varsin vaivatonta. Säämiskä, kumisuka ja kampa vievät pitkälle, eikä karva ole työlästä edes pentuvaiheessa.

Pitkäkarvaisen turkki vaatii enemmän työtä. Kainalot, housukarvat ja korvantaustat ovat helposti takkuuntuvia aikuisellakin, vaikka turkki muuten olisi helppohoitoinen. Pentukarva on hyvinkin pehmeää, mutta koira on tärkeää totuttaa turkinhoitoon jo pienenä, koska sen laiminlyöminen aiheuttaa aikuisen koiran kanssa vain itkua ja hammastenkiristystä eikä ole mukavaa kummallekaan osapuolelle.

Koirasta lähtee karvaa, ellei kyse ole nypittävästä rodusta, ja colliet ovat koiria. Karkeasti kuvaten: pitkäkarvaisten karvat ajautuvat nurkkiin, ovien taakse ja tasojen alle kasoiksi, kun taas sileäkarvaisen karvat jäävät kiinni sohvaan, mattoihin tai niille sijoilleen lattialle missä koira sattui karvan pudotessa oleskelemaan.

Kummallakin rodulla tulee olla säänkestävä, kaksinkertainen turkki. Ja määrää olennaisempaa on turkin laatu. Pitkäkarvaisten oletetaan olevan turkinhoidoltaan työläitä. Pehmeämpi karva onkin, mutta oikeanlaatuinen turkki on yllättävän helppohoitoinen niinkin näyttäväksi. Pinan eli sileäkarvaisille syntyneen pitkäkarvaisen turkki ei välttämättä ole automaattisesti helpompi. Se voi olla niukempi kuin pitkäkarvaisella, mutta myös yhtä runsas. Myös pinoilla karvan laatu vaikuttaa helppohoitoisuuteen määrää enemmän.

Colliet kaipaavat ulkoilua myös kurakeleillä, ja siksi myös tassujen ja mahanaluskarvojen pesuun on syytä varautua ja totutella. Vaihtoehtoisesti koiran voi jättää hetkeksi kuivumaan vaikka kuistille, mistä irronneen kuran voi imuroida pois. Tassun pohjassa kasvavat karvat kannattaakin pitää lyhyinä jo siivoamisen säästämiseksi.

**Trimmaus-
ja turkinhoito-
ohjeita löytyy
yhdistyksen
sivuilta**

**SCY:n jäsen-
kasvattajat
yhdistyksen
sivuilla**

**Lisätietoa
kasvattaja-
sitoumuksesta
Kennelliiton
sivuilla**

Pentua hankkimassa

Pennun hankinnassa ei kannata hoppuilla. Etsinnässä on perheenjäsen tuleviksi 12–15 vuodeksi, joten asiaan kannattaa paneutua huolella. Kaikilta osin täydellistä koiraa ei ole, eikä koskaan voi syntyäkään, mutta juuri sinulle sopiva ja sinulle täydellinen pentu on mahdollista löytää. Pohjatyö kannattaa tehdä huolella ja joskus hyvää kannattaa odottaakin. Suomen Collieyhdistyksen tietokannasta löytyy pentuvälitys, jossa jäsenkasvattajat voivat ilmoittaa pentueistaan. Lisäksi pupsit.haukotus.net ja pehkot.haukotus.net -sivustoilta löytyy varsin kattavasti suomalaisten kasvattajien pentueita. Yhdistyksen jäsenyys ei automaattisesti takaa vastuullisuutta, mutta kasvattajalla on ainakin ollut mahdollisuus tutustua kaikkeen yhdistyksen tuottamaan tietoon. Suomen Kennelliiton kasvattajasitoumuksen allekirjoittaneita kasvattajia sitovat määrätyt säännöt.

Rekisterillä on väliä

Varmista, että hankkimasi pentu on rekisteröity. Jos puhdasrotuista pentua kaupataan rekisteröimättömänä, hälytyskellojen pitää soida lujaa. Kennelliitto rekisteröi lähestulkoon kaikki pentueet johonkin rekistereistään (FI, EJ ja ER) ja ainoat rekisteröimättä jäävät pentueet ovat sellaisia, joissa a) molemmat vanhemmat ovat merlejä b) toinen tai molemmat vanhemmat ovat rekisteröimättömiä. Jos selviää, että pennut on rekisteröity tai rekisteröidään EJ- tai ER-rekistereihin, kysy kasvattajalta syy tähän. Kysymyksessä voi olla esimerkiksi nartun liian tiheä pennuttaminen tai vanhempien puutteelliset terveystutkimukset. Harkitse sen jälkeen syyn mukaan, onko kyseinen yhdistelmä sinulle sopiva.

Kustannuskysymys rekisteröinti ei ole, kalleimmillaankin normaalirekisteröinti maksaa kasvattajalle 70 €/pentu.

Vaikka ajatuksissa ei ole käydä näyttelyissä tai kilpailuissa, ei sen tulisi olla syy hankkia rekisteröimätöntä pentua. Rekisterikirja on pennun henkilöllisyystodistus ja todistus siitä, että tietyt asiat on hoidettu asianmukaisesti. Myöskään se, ettei halua koiraa ”kennelistä” ei ole Suomessa toimiva peruste. Meillä kasvatus tapahtuu kotioiloissa ja harrastuksen omaisesti. Kasvattajilla on kennelnimi, joka on ikään kuin koiran sukunimi, mutta kenneleitä sanan varsinaisessa muodossa ei meiltä collieiden parista löydy.

FI

Rotukoirien kantakirjarekisteri. Tähän kirjataan koirat, joiden esivanhemmat ovat kolmessa polvessa kansainvälisen koirankasvatusliitto FCI:n hyväksymässä rekisterissä.

EJ

Rekisteri koirista, joita ei saa käyttää jalostukseen. Yksittäinen pentu voidaan laittaa rekisteriin, jos sillä on joku ominaisuus tai sairaus, jonka vuoksi sitä ei tule käyttää jalostukseen.

ER

Erikoisrekisteri koirista, jotka eivät täytä FI-rekisteröintiehtoja. Koko pentue kirjataan ER-rekisteriin esimerkiksi silloin, jos kyse on luvallisesta roturisteytyksestä

FIX

FIX on monirotuisten omistajatietorekisteri. Se ei ole koirarekisteri eikä sisällä tietoa koiran syntyperästä. FIX-rekisteri ei siis ole koirarekisteri!

Käy kylässä

Tutustu kasvattajaan huolella. Viimeistään silloin, kun pennun varaaminen on ajankohtaista, olisi hyvä käydä katsomassa pennut ja emä ennen pentujen luovutusikää. Tällöin näet millaisissa oloissa pennut kasvavat ja millainen emä on luonteeltaan. Lisäksi tapaat kasvattajan kasvokkain ja voit tunnustella miten sinun ja kasvattajan ajatukset menevät yksiin. Kasvattajalta voi ja kannattaa kysellä hänen kasvatustyöstään, tavoitteistaan ja yhdistelmän taustoista. Samalla saat kyselyä vanhempien, isovanhempien ja muiden sukulaisten luonteista ja terveydestä. Usein kasvattajilla on myös muita pentujen sukulaisia kotonaan, jolloin niidenkin tapaaminen antaa lisätietoa. On vain eduksi, mikäli tapaat kaikki kasvattajan luona asuvat koirat, sillä nekin kertovat sinulle jotakin rodusta, suvuistaan sekä kasvattajasta.

Hyvä kasvattaja kertoo mielellään kasvatustyöstään niin hyvässä kuin pahassa ja osaa kertoa pentueesta riskeineen ja hyvine puolineen. Voit esimerkiksi kysyä, millaisia hän toivoo pennuista kasvavan niin luonteen, ulkonäön kuin terveydenkin osalta ja mihin hän perustaa tämän näkemyksensä. Vastavuoroisesti pohdi, mitkä asiat ovat itsellesi tärkeitä ja mistä olisit valmis joustamaan. Sekin kannattaa kysyä, millainen äiti pentujen emä on pennuilleen ollut.

Mahdollista varausmaksua ei tulisi maksaa ennen kuin olet tavannut kasvattajan ja pennut ja sinulle on varmistunut, että tämä on se yhdistelmä, josta haluat pennun.

Kirjallinen sopimus

Pennun mukaan pitää tulla sen rekisteritodistus. Rekisteritodistus on koiran henkilöllisyystodistus: siinä näkyy koiran tiedot ja sen sukutaulu. Rekisteritodistuksen lisäksi sinun pitää saada kasvattajalta mukaasi kirjalliset hoito- ja ruokintaohjeet. Joskus rekisteröinti ei ole valmistunut vielä pentujen luovutushetkellä, mutta silloinkin kasvattajalla tulisi olla esittää rekisteröinnin aloittamisesta kertovat dokumentit. Näin voi tapahtua, jos pentueella on esimerkiksi ulkomaalainen isä. Tällaisissa tapauksissa kasvattaja postittaa rekisteritodistuksen uudelle omistajalle viivytyksettä rekisteröinnin valmistuttua.

Kauppakirja tulee tehdä kirjallisena yhdessä kasvattajan kanssa, mielellään Kennelliiton sopimus pohjaa käyttäen tai ainakin samansisältöisenä. Kauppakirjaan kannattaa tutustua etukäteen ja jos esiin nousee lisäehtoja, pitää niitä miettiä rauhassa ja pyytää kasvattajaa selittämään asia niin perusteellisesti, että asia tulee selväksi.

Koiran kauppa on lain mukaan samanlainen sopimus kuin mikä tahansa muukin, mutta sopimusta tehdessä kannattaa ottaa huomioon, että kysymys on elävästä olennot. On siis luonnollista, että kasvattaja haluaisi joskus kuulla kasvateistaan, ihanteellisessa tilanteessa hän haluaisi olla tukena niin hyvässä kuin pahassa, silloin, kun pennunostaja häntä kokee tarvitsevänsä. Siksi olisi tärkeää ostaa pentunsa sellaiselta kasvattajalta, jonka kanssa yhteydessä oleminen tuntuu helpolta ja luontevalta. Toisaalta kohtuuttomiin vaatimuksiin ei ole syytä suostua.

**Sopimus-
pohja koiran
kaupasta löytyy
Kennelliiton
sivuilta**

**Katso myös
hankikoira.fi**

**Sopimus
koiran
sijoituksesta:
narttu**

**Sopimus
koiran
sijoituksesta:
uros**

Sijoituskoira?

Kasvattajat eivät aina voi pitää kaikkia pentuja kotona, eivätkä edes jokaisesta pentueesta yhtä. Tällöin kasvattaja voi tarjota pentua sijoitukseen. Tämä tarkoittaa, että pentu muuttaa asumaan muualle, kasvattajan säilyessä koiran virallisena omistajana ja uuden kodin ollessa haltijoita. Tämä vaatii ehdotonta luottamusta ja yhteisymmärrystä kasvattajan ja haltijan välillä. Molemmilla osapuolilla on oikeuksia ja vastuita, joista tulee huolehtia. Kennelliitolla on erillinen sopimus sijoitukselle, ja siihen kannattaa perehtyä tarkasti. Samoin kannattaa miettiä onko varmasti valmis antamaan koiran kasvattajan luokse tekemään ja hoitamaan pentuja, kun aika koittaa.

Pentu kotona

Suhteen luominen kannattaa aloittaa heti ensimmäisestä hetkestä. Leiki pennun kanssa, opeta sitä talon tavoille mutta muista myös vain olla ja nauttia pennusta. Yhdessä olon ei tarvitse olla aina suorittamista, hyvää tekee myös vain rapsutella, kupsutella ja nauttia pennusta. Sama koskee myös aikuista koiraa. Muutaman ensimmäisen päivän rauhoittaminen kannattaa, sillä haluathan pentusi kiintyvän omaan perheeseen naapurien tai sukulaisten sijasta.

Hyvä kasvattaja on tukena jatkossakin ja häneltä voi aina kysyä apua ja neuvoja.

Pennun sosiaalistaminen

Koiran tärkein sosiaalistumiskausi on sen elämän ensimmäiset 12 viikkoa. Ennen kuin pentu täyttää neljä kuukautta, sitä olisi hyvä totuttaa moniin erilaisiin asioihin. Moneen asiaan pentu on törmännyt jo kasvattajallaan, jossa sillä on emä ja sisarukset tukena ja turvana. Sinun tehtäväsi on jatkaa elämän ihmeellisyyksien esittelyä. Totuta pentu mm. kodin ääniin: imurin, pesukoneen ja sähkövatkaimen ääneen. Pentua tulisi käsitellä paljon, totuttaen se samalla hoitotoimenpiteisiin kuten harjaamiseen ja kynsien leikkaukseen. Pennulle pitäisi esitellä mahdollisimman paljon erilaisia

ihmisiä; eri sukupuolia, eri-ikäisiä ja eri tavoin liikkuvia. Samoin pennun tulisi päästä tapaamaan muita koiria ja eläimiä, toki muistaen pitää pentu turvassa. Sinun tehtäväsi on tarjota kokemuksia ja elämyksiä estäen ikävät tapahtumat. Pennun kanssa olisi hyvä päästä vierailemaan erilaisissa paikoissa ja pennun tulisi tottua kulkemaan erilaisilla pinnoilla. Puhumattakaan liikennevälineistä, oma auto ensimmäisenä.

Harrastusmahdollisuudet avautuvat paikallisten koiraseurojen kautta, ja lisäksi Suomen Collieyhdistyksellä on alaosastojensa järjestämänä toimintaa monilla paikkakunnilla.

Liikunta

Colliet ovat keskikokoisia ravaajatyypin koiria, joiden alkuperäinen tarkoitus oli työskennellä tuntikausia ulkona vaihtelevassa maastossa. Siksi molemmat rodut ovat aktiivisia ja vaativat paljon liikuntaa. Useat kasvattajat painottavat ja edellyttävät kasvateilleen vapaata liikuntamahdollisuutta. Tämä on puhtaasti koiran ja hieman uuden kodinkin etu. Vapaana liikkuminen on aina virikkeellisempää ja aktiivisempaa kuin hihnassa tapahtuva lenkkeily. Hihnassa koira ei pääse etenemään sille luonnollista vauhtia, vaan se joutuu sovittamaan askeleensa ihmisen tahtiin, joka lähes poikkeuksetta on hitaampi kuin mitä koira itse tahtoisi kulkea kävelylenkeillä. Jos valtaosa koiran liikunnasta tapahtuu hihnassa, ei kasvuikäinen koira pysty kehittämään

hyvää lihaskuntoa itselleen, ja se saattaa siten olla haluton liikkumaan myös aikuisena. Vapaana juoksentelu kehittää koiran lajityypillistä fysiikkaa ja koordinaatiokykyä, ja lisäksi vapaammin ympäristöä tutkiessaan koira saa käyttää aistejaan luonnollisemmin. Kiinnitä koiran liikutuksessa huomiota myös alustaan: pelkillä kovilla alustoilla (kuten asfaltilla) kulkeminen altistaa nopeammin esim. lihasjumeille, kun taas vaihtelevat luonnonmaastot kehittävät monipuolisemmin kehonhallintaa ja ovat koiralle mukavampia monin tavoin. Omistajallekin vapaan liikutuksen metsälenkit ovat mitä mainiota rentoutusta, kun koira saa olla koira. Vapauden mukana tulee kuitenkin aina vastuu: jotta koira voi ulkoilla ilman hihnaa, sen täytyy olla hallinnassa. Kouluta pentua siis pienestä pitäen tulemaan kutsusta luokse, odottamaan/pysähtymään käskystä sekä luopumaan muista ärsykkeistä kuten metsäneläimistä ja vastaantulevista ihmisistä ja koirista. Älä myöskään päästä koira irti sille vaarallisissa paikoissa, esim. autoteiden välittömässä läheisyydessä.

Tetä terveystutkimukset!

Me kaikki haluamme terveen koiran terveistä vanhemmista ja suvuista. Pentusi tultua vuoden ikään on sinulla mahdollisuus antaa panoksesi rodulle tässä asiassa. Vie oma koirasi virallisiin terveystutkimuksiin.

Terveystutkimukset antavat sinulle tietoa koirasi terveydentilasta ja mahdollisesti huomioon otettavista asioista. Koirat ovat erinomaisia peittämään kipuaan, jolloin omistajan ei kannata ajatella huomaavansa, jos koiralla on esimerkiksi kipeät lonkat. Ja kuten ihmiset, koiratkin oppivat elämään kivun kanssa yllättävän hyvin. Kivuton elämä on kuitenkin kaikille mukavampaa ja tutkimusten avulla olet koirasi hyvinvoinnin suhteen etukenossa. Lisäksi vaikka oma koirasi ei koskaan saisikaan jälkeläisiä, on se jonkun koiran lapsi, sisarus, sukulainen. Kaikki terveystiedot ovat tärkeitä, eivät pelkästään koiran omien sukujen vaan myös koko rotuja ajatellen.

Kysy ainakin nämä:

Millaisia vanhemmat ovat luonteeltaan?
Reagoivatko ääniin, miten kohtaavat erilaiset pinnat, toiset koirat/ kissat, jahtaako autoja/ eläimiä?

Millaisia pennut ovat luonteeltaan?

Millaiset terveystulokset vanhemmilla on?
Millaiset terveystulokset sukulaisilla, vanhempien sisaruksilla tai aiemmilla pennuilla on?

Miksi kasvattaja on tehnyt tällaisen yhdistelmän, mitä hän odottaa pennuista?

Onko suvuissa mitä sairauksia, terveyshuolia, huomioitavia asioita?

Millaista yhteydenpitoa kasvattaja olettaa ja haluaa jatkossa?

Älä koskaan osta koiraa säälistä. Maksamalla huonosti hoidetusta tai pidetystä koirasta, tuet ja mahdollistat toiminnan jatkumisen. Hyvän kasvattajan toiminta on läpinäkyvää, kestää kysymyksiä ja hänen kasvattamansa pentueet ovat rekisteröintikelpoisia.

Vahinkoja voi aina sattua kaikille, mutta se kuinka vahingon lopputulema hoidetaan, ratkaisee.

Joskus kotia etsii luovutusikää vanhempi pentu tai aikuinen koira. Molemmat aivan varteenotettavia vaihtoehtoja uudeksi perheenjäseneksi. Muistettava on, että tällöin koiralla on jo tapoja ja tottumuksia, eikä asettuminen uuteen ympäristöön aina käy silmänräpäyksessä.

Esitettävät kysymykset ja keskusteltavat asiat ovat näissäkin tilanteissa aivan samat, mitä pentua hankkiessa. Lisäksi kannattaa selvittää koiran omaa luonnetta ja terveydentilaa.

**Suomen
Collie-
yhdistys ry**

**Jalostuksen
tavoite-
ohjelmat**

**KoiraNet
jalostustieto-
järjestelmä**

**Collie-
yhdistyksen
tietokanta**

Haluatko tietää lisää?

Liity Suomen Collieyhdistys ry:n jäseneksi. Saat jäsenetuna muun muassa Colliesanomat -lehden neljä kertaa vuodessa. Lehdessä käsitellään kaikille collienomistajille tärkeitä asioita ja se toimii myös yhdistyksen virallisena tiedotuskanavana.

Suomen Collieyhdistys ry:n jäsenkasvattajilla on mahdollisuus liittää pennunostajansa yhdistyksen jäseniksi huomattavan edulliseen hintaan. Kysy tästä mahdollisuudesta valitsemaltasi kasvattajalta.

Luettavaa

Alvasto &
Hirvonen:
Collie

Vuorinen:
Elämää Collien
kanssa

Kaimio: Pennun
kasvatus

Suomen Collieyhdistys ry